

WIM, LEX, KIM EN DE DALAI

Roel Schutgens

Terwijl ik eigenlijk een stapel jurisprudentie van de Afdeling moest lezen, bracht ik laatst een hele zondagmiddag door op Wikipedia, zappend van de ene pagina naar de andere. Zo maakte ik kennis met de eeuwenoude rituelen rond het overlijden van de Dalai Lama. Deze Dalai is al sinds mensenheugenis de spiritueel en wereldlijk leider der Tibetanen, zeg maar een soort koningin en paus in één. Volgens de Tibetanen zijn opeenvolgende Dalais steeds reïncarnaties van dezelfde ziel. Het probleem is natuurlijk: als de Dalai het ene lichaam voor het andere verwisselt, hoe vind je hem dan weer terug?

Om te beginnen geeft hij nog tijdens zijn leven enkele cryptische aanwijzingen over de plek waar zijn wieg zal staan. Na zijn overlijden is de richting waarin bij zijn crematie de rook waait, een volgende belangrijke hint. Als de regering de nieuwe Dalai gaat zoeken, krijgt zij bovendien welkome hulp van het Heilige Lhana Latso-meer. De huidige Dalai Lama werd gevonden doordat de tijdelijk regent van Tibet bij meditatie aan de Lhana Latso-oevers de letters Ah, Kah en Mah doorkreeg alsmede een visioen van een kronkelweg met een boerderij, nabij groen-goude kloosterdaken. Na weken zoeken vonden monniken te *Amdo*, vlakbij de kloosters *Kumbum* en *KarMa Orpan* inderdaad een heel slim tweejarig boerenzoontje. Toen zij hem een reeks voorwerpen voorlegden, pakte hij daar feilloos de bezittingen van oude Dalai uit. Daarmee was de laatste twijfel verdwenen.

Wie niet in de Tibetaanse traditie is grootgebracht, is wellicht geneigd te zeggen dat de Tibetanen hun leider blijkbaar door het lot laten aanwijzen. Cynische historici hebben overigens beweerd dat de gereïncarneerde Dalai in het verleden wel erg vaak werd teruggevonden bij de hoogste adel van het land. Hoe het ook zij, de uitverkoren jongeman krijgt met zijn familie onderdak in een klooster, waar hij de rest van zijn jeugd wordt voorbereid op zijn taak als leider van Tibet. Na lezing van dit artikel heb ik mij gefascineerd zitten afvragen of er ter wereld nog één ander land is dat zijn staatshoofd op zo'n curieuze wijze selecteert. Pas na een week realiseerde ik mij dat ik inderdaad zo'n land ken: Nederland.

Laat ik, voordat de voorstanders van de monarchie – volgens de meest recente NOS Koninginnedagenquête 74% van u – geschokt afhaken, snel mijn warme gevoelens voor ons koningshuis benadrukken, ook al is het op de keper beschouwd natuurlijk een middeleeuws instituut dat moeilijk is te rijmen met een seculiere staat. Ik hoop dat het nog decennia blijft bestaan, en dat is niet alleen omdat ik uit ervaring weet dat de staatsrechtelijke positie van de Koning een van de spaarzame onderwerpen is waar je een zaal met 450 eerstejaars misstil mee krijgt. Een bijna magisch aspect van onze monarchie vind ik de onvoorstelbare populariteit van ons de facto door het lot aangewezen staatshoofd. 81% van de Nederlanders – onder wie kennelijk vele republikeinen – waren volgens diezelfde Koninginnedagenquête tevreden over het functioneren van de koningin. Afgezien van andere monarchen halen wereldwijd alleen dictators van het kaliber Kim Jong Un zulke scores. Het aangename verschil is, dat van de honderdduizenden Nederlanders die op de 30e ons nieuwe staatshoofd zullen toejuichen, *iedereen* uit vrije wil verschijnt. Dat kan Kim ons niet nazeggen.

Rest de vraag, waarom Majesteit zoveel populairder is dan haar ministers. Velen zullen het blasfemisch vinden, maar ik waag te betwijfelen of koning een overmatig moeilijke baan is. Volgens mij geldt voor de relatie tussen de koning en zijn volk 'Was sich nicht neckt, das liebt sich'. De jarenlange vertrouwdheid met de gezichten van de koninklijke familie zorgt er al voor dat het volk zich aan hen gaat hechten, ongeveer zoals je in de loop der jaren ook gesteld raakt op al die burens en collega's met wie je nooit echt ruzie hebt gekregen. Het paleis, de koets, de kroon en de troon doen de rest. Zolang de vorst maar een beetje oppast om geen aanstoot te geven – niet op olifantenjacht gaan, geen smeergeld aannemen en alleen dingen zeggen waar geen zinnig mens het mee oneens is – gaat het volk vanzelf van hem houden.

Politici daarentegen beslissen over kwesties die de bevolking verdelen. Politiek gaat over het bevorderen van het ene belang ten koste van het andere. Het is een pijnlijke realiteit dat een politicus, zelfs – of misschien wel juist – in een democratie haast per definitie de helft van het volk niet achter zich weet. De geleidelijke overdracht van politieke invloed van de Koning naar de Tweede Kamer en de ministerraad die de afgelopen twee eeuwen kon plaatsvinden, lijkt mij dan ook geen nederlaag voor de Oranjes, maar eerder een slimme overlevingsstrategie. De Koning laat politici de hete kolen uit het vuur halen. Als Willem-Alexander zelf de staatsfinanciën voor 2014 op orde moest brengen, ging het met de populariteit van ons staatshoofd dezelfde kant op als die van Roemer, Thieme, Van Ojik, Krol, Samsom, Pechtold, Buma, Slob, Rutte, Van der Staaij en Wilders. Ik moet er niet aan denken.